

Jørgen Thomsen, logtingsmaður:

Týðandi arbeiðara- mál framd

Undir orðaskiftinum um lögmannsrøðuna
helt Jørgen Thomsen hesa røðu:

Undir orðaskiftinum um lögmannsrøðuna helt Jørgen Thomsen hesa røðu:

Blaðar tú igjøgnum hesa lögmannsrøðu og igjøgnum tey fylgiskjøl, sum eru lögð saman við hesi røðu, so er tað mangt, ið bendir á, tað er alt, ið bendir á, at stavnaldið ikki hevur verið av leið, sum sitandi samgonga helt, tá ið samgongan varð skipað.

Uttan iva var tað gott fyri føroyska samfelagið, at ein samgonga varð skipað, sum legði ein skilagóðan figgjarpolitik. Sum vit nú neysta fruktirnar av.

Tølini prógva, at tiltekini vóru alneyðug, sum sitandi samgonga kendi seg noydda at seta í verk.

Her hugsi eg um tær inntøkulógir, sum vit lögdu á føroyska fólkið. Hetta sum andstøðin hevur gjørt rættiliga nógv burtúr. Tað hava í mong ár verið gjørdar risaløgur, sum landskassin hevur verið nógv veðbundin av.

Eisini og ikki minst undir samgonguni, sum sat undan hesari — vórðu gjørdar stórar iløgur, sum veðbundnu landskassan ræðuliga nógv.

Spáðomarnir vóru ikki bara bjartir um tær iløurnar. Spáðomarnir vóru ikki bara bjartir um framtíðina — yvirhøvur — tá.

Landsstýrismenn úr undanfarnu samgongu stigu fram alment og søgdu, at samfelagið alt var í kreppu.

Útlitini vóru tí ikki bara bjørt fyri framan.

Umframt hetta, so er hvørjum fólki greitt, at høvudsavinna okkara er ógvuliga viðbrekin.

Minsta broytingin uttaneftir ávirkar alt okkara vinnulivsmynstur ógvuliga skjótt — hvønn veg tað so enn er.

Sum sagt vóru útlitini ikki av teimum bestu tá. Tað varð tí avrátt, tá samgongan varð skipað, at her mátti fást vend í. Vit máttu hava pening til at standa ímóti við,

annars kundi alt enda í figgjartilgum ruðuleika, um illa gekst í hond.

Tað er hetta, sum lögmaður visir á — á síðu 3 í røðuni. Hetta er nú vanligt, at lögmaður á ólav-søku heldur røðu — har hann greiðir frá tí farna, eins og gjørdar verða metingar um framtíðina.

Alt, ið sagt verður um framtíðina kann bert vera met og ætlanir, tað fær ikki verið óðrvisi.

Almenna figgjjarstøðan

Samgongan setti sær í 1985 fyri at reka ein meira avmarkandi og konsolidandi figgjarpolitik, enn verið hevði. Mett varð neyðugt at tálma nýtsluni og útvega figgjjarlógnum avlop, so m.a. teir mongu grunnar, sum vóru í afturhond, kundu styrkjast, og leggjast kundi upp fyri til uttgjalding av nógvum veðhaldsmillíonum, sum vóru í vanda.

Landskassahallið uppá 60 mill. kr. í 1984/85 minkaði stutta figgjjarárið 1985 til 22 mill. kr. og gjørdist til avlop uppá 257 mill. kr. í 1986.

Við fyrvirni av, at endaliga skattaavrokningin fyri 1987 ikki fer fram fyri enn í oktober 1988, sýna tølini í dag yvirskot fyri 1987 uppá 290 mill. kr. Harumframt eru 93 mill. kr. lagdar í olju-grunn.

Gongdin í toll- og skattaintøkum í 1988 bendir á, at landskassin kann greiða sínar skyldur hampiliga væl og kortini fáa eitt avlop.

Hesin politikkur hevur verið heppin, tí øllum kunnugt er hesi árinu útgóðnar hundræðstals milliónir fyri fallin veðhald, og vit vita, at eisini í 1988 og 1989 gerast stór veðhald effektív.

Játtanirnar til veðhalds-grunnin vóru sera smáar, og úr hesar tí øktar útvið 300 mill. kr. eyka. Íalt mugu verða útlagdar yvir 600 mill. kr. seinastu árinu, harav stórar partur seinastu 2-3 árinu, so eisini

her kemur væl við, at lagt varð upp fyri, so hetta bleiv goldið.

Fiskivinnuni verða roknaðar góðar 100 mill. kr. eyka í hesum figgjjar-ári. Hetta kemur sjálvandi at ávirka roknskapin fyri 1988, men í hvønn mun vita vit ikki enn.

Framtíðin er og verður eitt óskrivað blað. Tað er bert hann, ið øllum valdar, ið sær inn haðar, og er altvitandi.

Tað er tó umráðandi, at sum frægast verður atlað um hvussu útlitið er fyri framan — fyri at tey, ið skipa skulu fyri á tí vinnuliga økinum, bæði á sjógv og landi, betur kunnu ætla um hvussu farast skal fram.

Hetta ger seg sjálvandi ikki einans galdandi á tí vinnuliga, men á øllum samfelagsins økjum.

Fólkið í landinum eigur at fáa at vita, at soleiðis sær myndin út, at soleiðis er støðan í veruleikanum. Tað eigur greitt at sigast frá, at soleiðis sær myndin út í dag.

Hetta tykir mær er gjørt í hesi lögmannsrøðu.

Eisini er at siga, at her er tað serkunnleikin kemur til hjálpar við hagtølum og útrokningum um alt møguligt. Serfrøðingarnir vísa á, at soleiðis var støðan undanfarnu ár og soleiðis er útlitið í ár — og soleiðis kann støðan væntast komandi ár — um viðurskiptini vera vanligt.

Saman við hesum tilfari kunnu so politiskar ætlanir verða gjørdar. Farna tíðin lærir okkum og visir okkum á tað, sum vit kunnu fegnast um — og tað var hóast alt ikki so lítið.

Tað var nógv at gleðast um — og vera takksamur fyri. Vóru vit ikki væl spard, vit føroyingar. — Eg hugsi, jú.

Samstundis so læra vit av mistøkunum — okkurt var møguliga betur ógjørt — og nógv kundi verið mikið betur gjørt.

Men samstundis so mega vit sanna gamla orðtakið, sum sigur, at eftirráðini tey eru so góð,

Jørgen Thomsen, logtingsmaður: Arbeiðaramál eru soleiðis háttaði, at tey mota mótstöðu frá einum stórum parti av fólki

sum eg vænti, at vit fara at hoyra nógv um undir hesi viðgerðini.

Vit fara at hoyra nógv um tað farna og tað, sum gjørt er fær last og skamm.

Politikkur má avgjört vera annað enn hetta.

Politikkur er fyri okkum at gera ætlanir um hvussu vit koma víðari.

Roynd at gera ætlanir um framtíðina.

Gera ætlanir um hvussu vit best tryggja hesum samfelag frægastu kor — og ikki gloyma, at vit eru vald til at taka avgerðir, og aftanfyrri hesar avgerðir eru menniskjalagnur.

Tað er tí ikki rætt at mála alt so ógvuliga ljóst fyri framan, ella í hvussu er ikki ljósari enn tað í veruleikanum er, ella væntast at verða.

Men tað er so sanniliga ikki minni skaðiligt at seta upp ræðumyndir um framtíðina. Bæði hesi bert skaða og gagna ongum.

Men mær tykir kortini, at her er hitt seinna mikið verri.

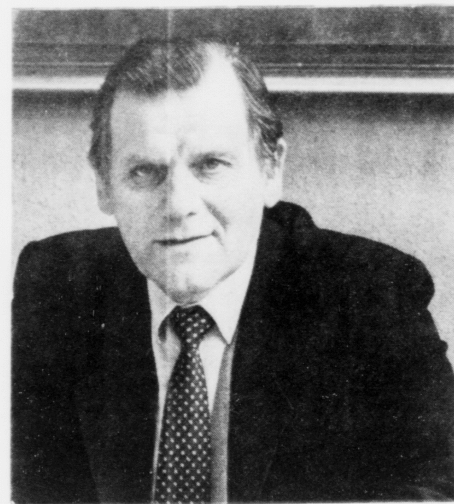
Tað er skaðiligt og livstýnandi at sáa misnøgd, mismót og vantreytti niður í fólki. Tað er neyvan nakað, ið elvir slíka fólka-spillu.

Javnaðarflokkurin vil tí stóðugt føra framtakshugaðan politik, sum setir livsfrælsi hins einstaka í háseti.

Tað er mangan sagt, eisini í hesi røðu, at vit eiga eitt sterkt og gott samfelag — og tað er rætt. Vit eiga eitt gott samfelag. Hetta kemur fyrst og fremst av, at her býr framtakshugað fólki.

Næst hesum eiga vit at hava í huga, at politikararnir vóru førir fyri, við lóggávu, at skapa fyrirtýti, sum gjørdur tað møguligt hjá monnum at útleggja okkara vinnuliv bæði til lands og vatns.

Har, sum eitt sunt vinnuliv stimbrast, har útvíklav eisini samfelagið

í aðrar mátar, annars ruggar ikki rætt.

Eftir hina sokallaðu slupptíðina, sum eisini var eitt framstíg, vóru føroyingar førir fyri, yvir stutt tíðarskeið, at fáa til vega ein nýmótans fiskiflota, sum tá kundi fiska nær um óavmarkað bæði nær og fjar.

Tað, ið vert er at leggja til merkis er, at tá settu føroyingar seg í stóra skuld uttanlands. Hetta mátti so vera, tí tá vóru eingi vinnutól — lítið og einki av vánaligum skipum — fiskimenn máttu leita sær burtur í lond fyri at liva.

Uttanlandsskuldin stóð í vinnutólunum. Við hesum flota vinnu fiskimenn okkara hesum samfelag eitt rikidømi, sum vit meyvna duga at meta um í dag.

Hesin møguleiki er so nær sum burtur í dag — nú fáa hesi skip ikki loyvi at veiða har longur og væntandi varð, at okkara fiskimenn einans høvdu egna grunnar okkara at troysta.

Men við skilagóðum samráðingum hevur tó eydnast at fáa í lag sáttmálar og avtalur við onnur lond. Og nú er tað gleðiliga hent, at nú glottar aftur í Grønlandi.

Samráðingarnar, sum okkara fiskimálaráðharrar og lögmaður hevði við hin grønlandska lögmannin, góvu føroyingum nýggjar vónir um at veiða grønlandstosk aftur.

Vónandi verða politikararnir fúsir at hjálpa til at fáa gongd á hesar møguleikar, sum koma sera væl við.

Sum áður sagt, so mistu vit tær vanligu fjarleiðir fyri uml. 10 árum síðani.

Tað var tí bráneyðugt at byggja upp nakað annað. — Eitt nýtt vinnutól — nú mátti leggjast um.

Hetta eydnaðist betur enn mangur hevði hugsað. Vit eru ikki komnir illa

burtúr teimum kollveltandi broytingum.

Í kjaralværrinum á hesi umlegging mátti koma ein uttanlandsskuld, sum tibeitur ikki veksur so ógvuliga nú.

Sjálvandi er uttanlandsskuldin á tí privata økinum, í risastórum bygningum og øðrum. Hesum er landskassin í flestu førum leysur av.

Broytingin er stór. Eg kvetti í bóking um veiðu við Føroyar. Í 1961 varð fiskað her hjá okkum 20.000 tons, 10.000 tons toskur og 10.000 tons hýsa.

Í 1977, tá er sjómarkið sjálvandi útlutt, tá veiddu menn við Føroyar umleið 60.000 tons, umframt svartkjaftin. 30.000 tons toskur, 20.000 tons hýsa — restin brosmá, longa og upsi.

Í fjór varð fiskað á Føroya økinum 175.000 tons, útvið 30.000 tons var svartkjaftur. Hetta er alt — alt ov nógv, siga teir serkønu. Tað er tí so hugaligt, tá ið tað glottar aðrastaðni.

Tí noyðast vit at »satsa« uppá aðrar møguleikar — sum kanska ikki bara siggja loyandi út.

Harri formaður! Á síðu 16 í lögmannsrøðuni eru nevnd fleiri sera týðandi mál, eftir minum tykki.

Hr standa nevnd fleiri arbeiðaramál, sum hava vunnid frama hesa setuna. Her er tibetur rættiliga nógv komið av skafti.

Arbeidsfirlitið er útbýgt við deildum runt landið. Deildir eru settar á stovn í Norðoyum, Suðuroy og Eysturoy.

Fyrst í komandi ári verður skipað deild fyri Norðurstreymoy og Vágarnar.

Serlækni í arbeidsmedisini er settur í starv, at virka frá 1. juli í ár.

Fyrsta sept. í ár fær ar-

